

สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
State and Guidelines for Academic Administration in Small-sized Primary School Under
Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office 7

วิจิตรา เชิดไธสง
กิติวัชร ถ้วยงาม
โกวิท วัชรินทรางกูร
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Wichitra Cherdthaisong
Kitiwat Thauyngam
Kovit Vajarintaragoon
Faculty of Education, Buriram Rajabhat University
Email: wichitra.edadmin65@bru.ac.th

รับบทความ: 24 ตุลาคม 2568; แก้ไขบทความ 11 มกราคม 2569; ตอรับบทความ: 17 มกราคม 2569
Received: October 24, 2025; Revised: January 11, 2026; Accepted: January 17, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 3) ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 254 คน ได้มาโดย การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว แนวทางการบริหารงานวิชาการได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวม อยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนตามทรัพยากรที่มีตามความต้องการของผู้เรียน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการนิเทศ ติดตาม และปรับปรุงหลักสูตร ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย วางระบบและแนวทางการประกันคุณภาพตามวงจรคุณภาพ จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) พัฒนาศักยภาพบุคลากร เครื่องมือการประกันคุณภาพ และใช้ผลการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก; แนวทางการบริหาร

Abstract

The objectives of this research were to: (1) study teachers' opinions regarding the conditions of academic administration in small-sized primary schools, (2) compare teachers' opinions regarding the conditions of academic administration in small-sized primary schools, and (3) study guidelines for academic administration in schools. A mixed-methods research design was employed. The sample consisted of 254 teachers, who were obtained through simple random sampling. The research instruments were questionnaires and interview forms. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance (ANOVA). The guidelines for academic administration were obtained from semi-structured interviews with five experts and were analyzed using content analysis.

The research findings revealed that: (1) the overall level of academic administration in small-sized primary schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 7 was at a high level, (2) a comparison of the conditions of academic administration based on teachers' opinions, classified by work experience, showed no statistically significant differences overall, and (3) the guidelines for academic administration indicated that the development of school-based curricula in small-sized primary schools should involve adjusting curriculum structures to be appropriate to the school context, available resources, and learners' needs. These guidelines also included determining the school's vision, mission, and goals, promoting the participation of relevant stakeholders, and conducting supervision, monitoring, and curriculum improvement. Regarding internal quality assurance, emphasis was placed on the participation of all sectors, establishing quality assurance systems and guidelines in accordance with the quality cycle, preparing self-assessment reports (SAR), developing personnel capacity and quality assurance tools, and utilizing quality assurance results for continuous improvement.

Keywords: Academic Administration; Small-sized Primary Schools; Academic Administration Guidelines

บทนำ

สถานศึกษามีหน้าที่หลักในการดำเนินการในด้านวิชาการ เพื่อสร้างความรู้ให้กับนักเรียน ให้เติบโตได้อย่างมีคุณภาพ เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ฝ่ายงานวิชาการมีบทบาทสำคัญที่สุดในการควบคุมคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียน โดยให้มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะต้องดำเนินการให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ประกอบไปด้วย บริบท สภาพภายในด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่

สำคัญ อาทิเช่น ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ และปัจจัยด้านกระบวนการซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด รวมทั้งด้านนักเรียนและครูที่จะทำให้การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 34)

งานวิชาการนับเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการยกระดับมาตรฐานการศึกษา อย่างไรก็ตาม โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ อันเนื่องมาจากการขาดแคลนครูผู้สอนที่ไม่ครบตามระดับชั้นและไม่ตรงตามรายวิชาเอกในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการวัดและประเมินผลไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับครูต้องรับภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมาก ซึ่งกระทบต่อการปฏิบัติงานวิชาการโดยตรง ดังนั้น จึงเกิดความจำเป็นในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ประสบปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะการขาดแคลนครูผู้สอนเฉพาะทาง ครูไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนข้อจำกัดด้านสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กอยู่บ้าง แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ยังขาดการสังเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงระบบที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7, 2566 : 1 - 3)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีผลต่อ สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อจะได้นำข้อมูลและผลของการวิจัยไปใช้วางแผน ปรับปรุง เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และสามารถนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

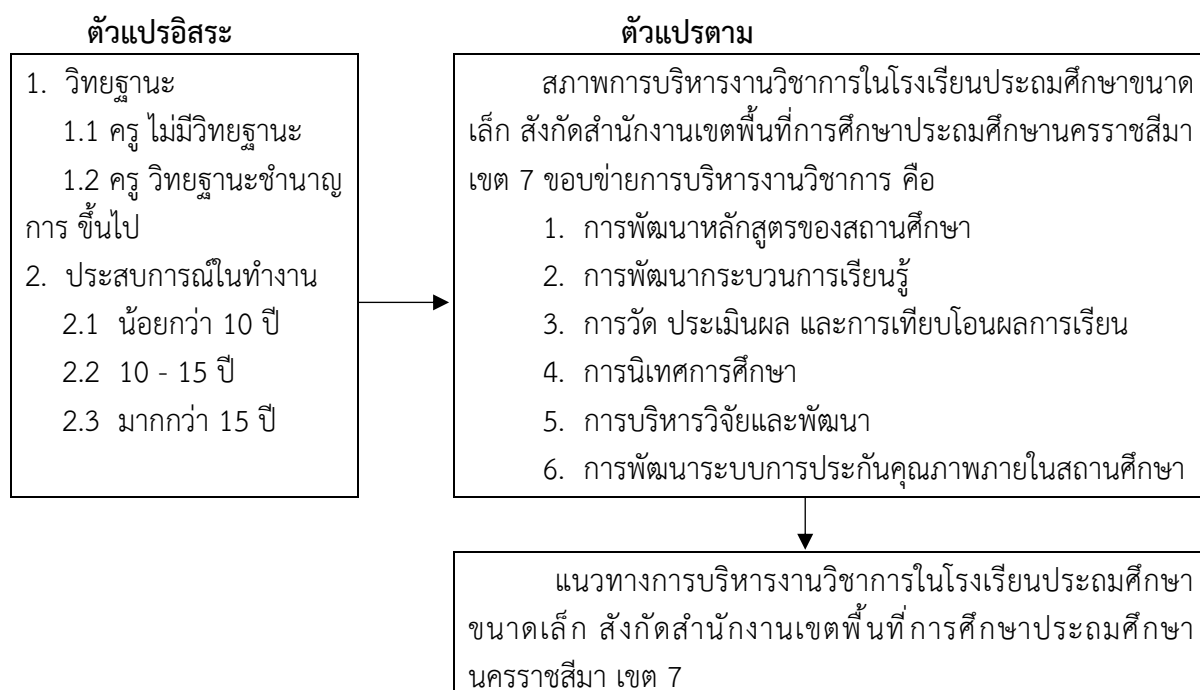
1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม วิทยฐานะ และ ประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่นักวิชาการทางการศึกษาให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการวางแผน การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศ ติดตาม และการวิจัยเพื่อพัฒนา (กฎกระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 1) (กมล ภูประเสริฐ, 2555: 28-31) (ภารดี อนันต์นาวิ, 2557: 281-286) (อุทัย บุญประเสริฐ, 2557 : 35) (สัมมา ธนินิธย์, 2560 : 99) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริหารงานวิชาการสามารถจำแนกออกเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การบริหารงานวิจัยและพัฒนา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์และส่งผลร่วมกันต่อคุณภาพผู้เรียน จึงถูกนำมาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561: 8) สำนักนโยบายและแผนฯ อ้างถึงใน สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565: 47-55)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ภายใต้อขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่ได้จากการสังเคราะห์ 6 ด้าน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 725 คน จากโรงเรียนจำนวน 134 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7, 2566 : 1)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชากร โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejci & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง ครู จำนวน 254 คน แล้วทำการสุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบ่งประชากรครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ออกเป็นอำเภอ
2. ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ครู ตามสัดส่วนโดยใช้โควตา ร้อยละ 60 แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งมีการเก็บข้อมูล 2 ระยะ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ระยะที่ 1 ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.176 - 0.826 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.975

ระยะที่ 2 ใช้แบบสัมภาษณ์ สอบถามการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารวิชาการ จำนวน 5 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ติดต่อขอความร่วมมือเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ไปยังผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7
2. วิเคราะห์ผลจากการเก็บข้อมูลระยะที่ 1 แล้วจึงนำประเด็นหรือข้อคำถามที่มีสภาพการปฏิบัติที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 อันดับในแต่ละด้าน มาเป็นประเด็นในการสร้างคำถามในแบบสัมภาษณ์
3. หาแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสีขาว โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 122-126) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 137) ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) (บุญชม ศรีสะอาด,

2560 : 142-143) เมื่อพบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe' Method)

การหาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 นำความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยสามารถแสดงสรุปผล การวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครู สามารถวิเคราะห์ผล ได้ตามตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. วิทยฐานะ		
1.1 ครู ไม่มีวิทยฐานะ	90	35.43
1.2 ครู วิทยฐานะชำนาญการ ขึ้นไป	164	64.57
รวม	254	100
2. ประสบการณ์ในการทำงาน		
2.1 น้อยกว่า 10 ปี	83	32.68
2.2 10 - 15 ปี	105	41.33
2.3 มากกว่า 15 ปี	66	25.99
รวม	254	100

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 254 คน จำแนกตามวิทยฐานะ ครูไม่มีวิทยฐานะ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 35.43 ครูวิทยฐานะชำนาญการ ขึ้นไป จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 64.57 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 32.68 10 – 15 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33 มากกว่า 15 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 25.99 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
1	การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.32	0.49	มาก	6
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.35	0.47	มาก	5
3	การวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.40	0.48	มาก	1
4	การนิเทศการศึกษา	4.36	0.44	มาก	4
5	การบริหารวิจัยและพัฒนา	4.38	0.48	มาก	3
6	การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.39	0.44	มาก	2
เฉลี่ยรวม		4.37	0.42	มาก	-

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนรองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2. ผลจากการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม วิทยฐานะ และ ประสบการณ์ในการทำงาน สามารถวิเคราะห์ผล ได้ตามตารางที่ 3 และตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตาม วิทยฐานะ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	ครูไม่มีวิทยฐานะ		ครูวิทยฐานะชำนาญขั้นไป		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.33	0.46	4.31	0.50	0.34
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.38	0.42	4.34	0.50	0.65
3. การวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.34	0.47	4.39	0.49	0.52
4. การนิเทศการศึกษา	4.39	0.41	4.35	0.45	0.71
5. การบริหารวิจัยและพัฒนา	4.43	0.38	4.35	0.52	1.15
6. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.42	0.42	4.36	0.44	0.84
รวมเฉลี่ย	4.40	0.37	4.35	0.44	0.78

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ครูที่ไม่มีวิทยฐานะและครูที่มีวิทยฐานะชำนาญขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก	น้อยกว่า 10 ปี		10-15 ปี		มากกว่า 15 ปี		F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.32	0.47	4.32	0.45	4.31	0.56	0.01
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.37	0.43	4.35	0.48	4.34	0.53	0.08
3. การวัด ประเมินผล และเทียบโอนผล การเรียนรู้	4.43	0.47	4.40	0.47	4.38	0.53	0.20
4. การนิเทศการศึกษา	4.39	0.41	4.35	0.41	4.35	0.52	0.17
5. การบริหารวิจัยและพัฒนา	4.41	0.41	4.36	0.48	4.35	0.56	0.29
6. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	4.41	0.42	4.35	0.41	4.38	0.49	0.30
รวมเฉลี่ย	4.39	0.37	4.36	0.40	4.35	0.50	0.16

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี ครูที่มีประสบการณ์ 10–15 ปี และครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

3. ผลจากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สามารถสังเคราะห์และจัดกลุ่มตามองค์ประกอบหลักของงานวิชาการได้ 6 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ความพร้อมของครู และความต้องการของผู้เรียนในพื้นที่เป็นสำคัญ ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรสามารถตอบสนองต่อบริบทจริงของสถานศึกษาและผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้ข้อจำกัดด้านจำนวนครูและทรัพยากร โดยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียน เช่น การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.3 ด้านการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน แนวทางการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ควรออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เหมาะสมกับสภาพจริงของผู้เรียน และสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง รวมถึงมีความยืดหยุ่นในการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน

3.4 ด้านการนิเทศการศึกษา แนวทางการนิเทศการศึกษาควรปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนที่มีครูจำนวนน้อย ต้องรับผิดชอบหน้าที่หลากหลาย และมีทรัพยากรจำกัด โดยเน้นการนิเทศในลักษณะส่งเสริม สนับสนุน และเป็นมิตร มุ่งพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการนิเทศที่ยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพการทำงานจริง และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู

3.5 ด้านการบริหารวิจัยและพัฒนา แนวทางการบริหารวิจัยและพัฒนา ควรมีการวางระบบการบริหารจัดการวิจัยอย่างเป็นระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน โดยส่งเสริมให้ครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ควบคู่กับการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ การให้คำปรึกษา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.6 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีลักษณะเรียบง่าย ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานตามปกติ และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

สรุปผล

ระยะที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตามความคิดเห็นครู

1. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ระยะที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน จากการสัมภาษณ์ มีแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ควรมีความยืดหยุ่นที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนตามทรัพยากรที่มี และความต้องการของผู้เรียน คือ 1) วิเคราะห์บริบทของโรงเรียนและชุมชน 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 3) ออกแบบโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 4) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และ 5) การนิเทศ ติดตาม และปรับปรุงหลักสูตร

2. แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้ข้อจำกัดของจำนวนครูและทรัพยากร คือ 1) เน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2) ใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วงชั้น 3) ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก 4) ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ 5) ส่งเสริมทักษะชีวิตและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) ใช้เทคโนโลยี ประยุกต์ใช้สื่อการสอนดิจิทัล และ 7) พัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

3. แนวทางการดำเนินการด้านการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ควรออกแบบให้ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และ เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล คือ 1) ใช้การประเมินผลหลายรูปแบบ 2) ปรับวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) การบันทึกผลการเรียนรู้แบบรายบุคคล 4) การเทียบโอนผลการเรียน 5) การสื่อสารผลการประเมินกับผู้ปกครอง และ 6) การใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

4. แนวทางการดำเนินการด้านการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนที่มีครูน้อย หน้าที่หลากหลาย และทรัพยากรจำกัด โดยเน้นการส่งเสริมครูให้พัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยกระบวนการที่เป็นมิตรและยืดหยุ่น คือ 1) วางระบบการนิเทศภายในที่ชัดเจน 2) ใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร 3) นิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 4) ติดตามและสะท้อนผลเป็นรายบุคคล 5) พัฒนาความรู้และทักษะครูผ่านการนิเทศ 6) ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการนิเทศ และ 7) ประเมินผลการนิเทศและนำไปปรับปรุง

5. แนวทางการบริหารวิจัยและพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก คือ 1) วางระบบการบริหารจัดการวิจัยอย่างมีทิศทาง 2) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน 3) พัฒนาองค์ความรู้ท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัย 4) ใช้ผลการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน 5) พัฒนาทักษะและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยแก่ครู และ 6) ประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัย

6. แนวทางการพัฒนา ควรมีลักษณะ เรียบง่าย ยืดหยุ่น เหมาะสมกับบริบท และ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน คือ 1) วางระบบและแนวทางการประกันคุณภาพที่เหมาะสม 2) ดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ 3) จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 5) พัฒนาเครื่องมือและระบบติดตามคุณภาพ 6) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการประกันคุณภาพ และ 7) ใช้ผลการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการบริหารวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแม่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจะมีข้อจำกัดด้านจำนวนครู งบประมาณ และทรัพยากร แต่สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการดำเนินงานภายใต้นโยบายและกรอบมาตรฐานเดียวกันของกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับผลการวิจัย สมิตานัน ทิพย์ศรีหา (2560 : 126) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ เจริญพงศ์ คงทน (2558 : 139-156) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี ผลการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดอบรมสัมมนาทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และจัดตั้งเครือข่ายการวิจัยในระดับศูนย์หรือ กลุ่มโรงเรียน

2. ผลเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาทุกขนาดต้องดำเนินงานด้านวิชาการตามนโยบายเดียวกันจากกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด ครูทุกคนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทและภาระงานด้านวิชาการใกล้เคียงกัน ต้องร่วมกันวางแผนดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ไตรรงค์ จันทะบาล (2563 : 92) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูทุกคนมีบทบาทในการบริหารงานวิชาการอย่างเท่าเทียมกัน ทุกคนได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลทางวิชาการร่วมกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหารสถานศึกษา ครู วิชาการ และศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน จากการสัมภาษณ์มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ควรมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ตามทรัพยากรที่มีและความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่น โดยเน้นพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน

และนักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา พูลแสง (2554 : 105) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และให้มีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

3.2 แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้ข้อจำกัดของจำนวนครูและทรัพยากร เน้นการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลายกลุ่มสาระในการจัดการเรียนรู้ในช่วงเวลาเดียวกัน กำหนดหัวข้อหรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของนักเรียนในห้องเรียน ใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มช่วงชั้น สถานศึกษาส่งเสริมทักษะชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติ พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ จัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) และประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ เบญจมาศ เจริญสุข (2555 : 69) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย และตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตร มีการนิเทศการสอนจากฝ่ายบริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.3 แนวทางการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ควรออกแบบให้ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาใช้การประเมินผลหลายรูปแบบ ปรับวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล วัดผลตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน เปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนตนเอง และเพื่อนประเมินกันเอง สถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ทิพย์วรรณ ดับโรค (2556 : 70) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและเทียบโอนผลการเรียน โรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล ประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาต่อไป

3.4 แนวทางการนิเทศการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน จำนวนครู หน้าที่ และทรัพยากรจำกัด โดยเน้นการส่งเสริมครูให้พัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยกระบวนการที่เป็นมิตรและยืดหยุ่น วางระบบการนิเทศภายในที่ชัดเจน แบบกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบ PLC ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการนิเทศ ประเมินผลการนิเทศและนำไปปรับปรุง เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาในปีถัดไป สอดคล้องกับงานวิจัย ของ อัจฉริยา ฤทธิธ (2563 : 93) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดปฏิทินการนิเทศ มีการพบปะครูเป็นรายชั้น พูดคุย ซักถาม ดูเอกสารแผนการจัดการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตร นำข้อมูลจากการนิเทศมาปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ

3.5 แนวทางการบริหารวิจัยและพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พัฒนาระบบการบริหารจัดการวิจัยอย่างมีทิศทาง ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนผลการวิจัยในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สร้างฐานข้อมูลความรู้ ประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงาน

ภายนอกเพื่อขอคำปรึกษา ใช้ผลการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอนและการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเขียนโครงการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และเขียนรายงาน ส่งเสริมให้ครูเผยแพร่ผลงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัย ของ มานพ พันธุ์พานิชย์ (2563 : 100) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่าด้านการพัฒนาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการสร้างความตระหนักให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเห็นประโยชน์และความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยการวางระบบ และแนวทางการประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน เปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ภัทวิภา ลูกเงาะ (2562 : 93) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถานศึกษา

ผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกัน และสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสามารถประสบความสำเร็จได้ หากมีการปรับรูปแบบการบริหารให้เหมาะสมกับบริบท และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ควรพัฒนาหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนตามทรัพยากรที่มี และความต้องการของผู้เรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรออกแบบกิจกรรมตามศักยภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบพี่สอนน้อง การวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ควรออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล การนิเทศการศึกษาควรวางระบบการนิเทศภายในที่ชัดเจน การบริหารวิจัยและพัฒนา ควรประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภายนอก

1.2 สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เป็นแนวทางการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ ต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีดังนี้

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์

สรุปได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กควรบริหารงานวิชาการโดยเน้นความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา หลักสูตรควรสอดคล้องกับทรัพยากรและความต้องการผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลายกลุ่มสาระ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาครูผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ควรวัดและประเมินผลตามศักยภาพนักเรียนรายบุคคล ใช้ผลในการปรับปรุงการสอน การนิเทศควรเป็นระบบและยืดหยุ่น ส่งเสริมความร่วมมือและใช้เทคโนโลยีสนับสนุน ด้านวิจัยและพัฒนาส่งเสริมครูทำวิจัยในชั้นเรียน สร้างฐานความรู้และเครือข่ายความร่วมมือ ส่วนการประกันคุณภาพภายในเน้นการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ.
- กมล ภูประเสริฐ. (2555). การบริหารวิชาการในสถานศึกษา. เสริมสินพรเพรสซิสเต็ม.
- เจริญพงศ์ คงทน. (2558). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- ไตรรงค์ จันทะบาล. (2563). สภาพและแนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทิพย์วรรณ ดับโรค. (2556). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตยา พูลแสง. (2554). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- เบญจมาศ เจริญสุข. (2556). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภักติภา ลูกเงาะ. (2562). สภาพและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 5). มนต์ธี.
- มานพ พันธุ์พานิชย์. (2563). สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมิตานัน ทิพย์ศรีหา. (2560). สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สัมมา ธนินธ์. (2556). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). พิมพ์ดี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. (2566). ระบบบริการข้อมูลภาครัฐ BIG DATA. สืบค้น 24 ธันวาคม 2566, จาก <https://bigdata.korat7.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉริยา ฤทธิธณ. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2557). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. เอสดีเพรส.